

Moeder Maas aan de leiband

Een historisch moment, noemt staatssecretaris Joop Atsma van Infrastructuur het. Gisteren tekende hij een overeenkomst voor de bescherming van Limburg tegen overstromingen. Vierhonderd miljoen euro is door Rijk en andere overheden uitgetrokken om het project Grensmaas te redden en kades te bouwen. Een overzicht van de ingrepen die de voeten droog moeten houden. Voor zolang het duurt, want nieuwe berekeningen zeggen dat nog hogere kades nodig worden. Atsma houdt die boot nog af.

Ooijen-Wanssum kan door

Het geldt als een landelijk voorbeeldproject, maar de begroting wilde maar niet sluiten. Ooijen-Wanssum. Een oude Maasarm in het gebied moet heropend worden zodat de Maas bij hoogwater meer ruimte krijgt. Dit werk wordt gecombineerd met wat in ambtelijke taal 'gebiedsontwikkeling' is gaan heten. Kort gezegd: er wordt meteen een nieuwe haven aangelegd, woningbouw gepland, een randweg gemaakt en natuur ontwikkeld.

Bomenkap voor de oude Maasarm.

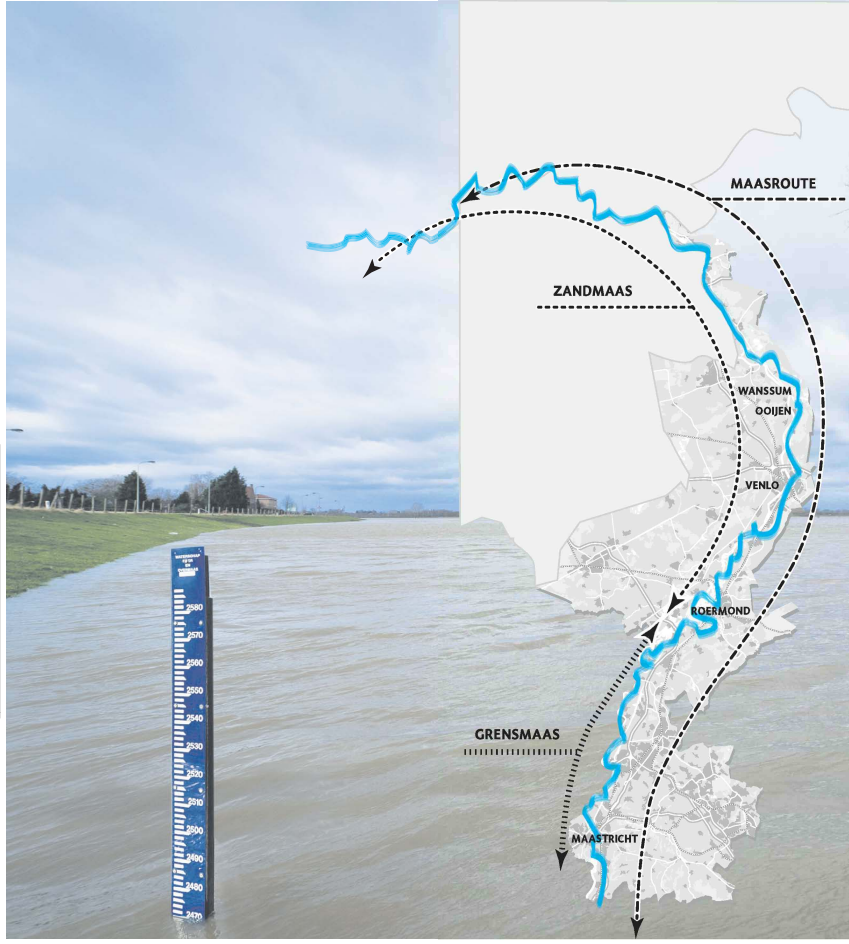
foto Stefan Koopmans

Het totale project kost 210 miljoen euro. Staatssecretaris Atsma trekt nu de beurs en betaalt 135 miljoen euro mee. Samen met de bedragen die gemeenten en provincie al hadden toegezegd, kan het project daarmee vooruit. Het ministerie zal het bedrag in de meerjarenplanning opnemen, waardoor het budget is veiliggesteld.

De ingrepen in dit stukje Noord-Limburg hebben grote impact op de waterstand in zowel Brabant als de rest van Limburg. Het leidt tot 35 centimeter lagere waterstand ter plaatse, maar het effect is in Venlo en Roermond ook nog meetbaar. Daar daalt het water respectievelijk met twintig en tien centimeter door het gebruik

van de oude Maasarm. Dat is erg veel, als je bedenkt dat een daling van de waterstand van enkele centimeters al moeilijk te bewerkstelligen is. Het is dan ook deze impact die Atsma over de streep heeft gehaald, zegt de staatssecretaris. „Je kunt je in deze tijd afvragen of je als Rijk naast de investering in dijken ook geld moet stoppen door een werkvolgorde natuurontwikkeling. In dit project doen we dat toch, vanwege het feit dat het veel extra veiligheid oplevert.”

In 2020 moet het project zijn afgerond. Maar zowel Atsma als waterschapvoorzitter Toine Gresel houden een slag om de arm. Atsma: „Er zijn meerdere projecten met elkaar verbonden. Als de gemeente vindt dat eerst de randweg aangelegd moet worden, dan vind ik dat prima. Als er milieuren verdiend kunnen worden door een werkvolgorde waarbij de veiligheid een of twee jaar na 2020 is gegarandeerd, dan moeten we daar serieus naar kijken.”

Meer grind, minder havens

De inwoners van Ifteren zijn gewaarschuwd. Het dorp moet rekening houden met bijna drie jaar extra werkzaamheden.

De ontgrinding bij Ifteren wordt langzamer uitgevoerd omdat er door de economische crisis minder vraag naar grind is. Daarnaast wordt de haven in Ifteren straks ook gebruikt om grind uit Geulle aan de Maas te verwerken. Oorspronkelijk zou daar een aparte haven voor worden aangelegd. Dat gaat niet door. Het is goedkoper om grind met vrachtwagens, over een speciaal aangelegde weg om het gehucht Voulwames heen naar Ifteren te brengen. Geprobeerde wordt de ontgrinding in anderhalf jaar af te ronden. Voordeel voor de bewoners: oorspronkelijk zou het werk vijf jaar duren, onder meer omdat de aanleg van de nu geschrapte haven veel tijd zou kosten.

Het uitvoerend Consortium Grensmaas - een samenwerking tussen grindbedrijven, aannemers en de Vereniging Natuurmonumenten - zit in zwaar weer. Het lijdt tientallen miljoenen euro's verlies op het project door de slechte grindmarkt. Ter compensatie voor allerlei meerwerk trekt het rijk nu de beurs: 34 miljoen euro en een mogelijkheid tot lening van 40 miljoen. Verder wordt dertig tot veertig miljoen euro bespaard op de uitvoering. Bijvoorbeeld door de ontgrinding van elf

Er wordt bijna een half miljoen ton extra grind gewonnen. foto Grensmaas

hectare bij Urmond af te blazen. Dat daardoor aanwezige bodemvervuiling blijft liggen, levert volgens depute Patrick van der Broek geen gevaar op.

Het uitvoerend Consortium Grensmaas - een samenwerking tussen grindbedrijven, aannemers en de Vereniging Natuurmonumenten - zit in zwaar weer. Het lijdt tientallen miljoenen euro's verlies op het project door de slechte grindmarkt. Ter compensatie voor allerlei meerwerk trekt het rijk nu de beurs: 34 miljoen euro en een mogelijkheid tot lening van 40 miljoen. Verder wordt dertig tot veertig miljoen euro bespaard op de uitvoering. Bijvoorbeeld door de ontgrinding van elf

hectare bij Urmond af te blazen. Dat daardoor aanwezige bodemvervuiling blijft liggen, levert volgens depute Patrick van der Broek geen gevaar op.

In Bosscherveld was de grindwinning door de afzetproblemen al stilgelegd tot 2013. Dat wordt nu 2015. Eind 2017 moet de klus geklaard zijn. Als de machines uit het landschap verdwijnen, is er bij Bosscherveld drie hectare en 275.000 ton grind meer afgegraven dan oorspronkelijk gepland. Het compenseert een maatregel in Ifteren waar 500.000 ton minder grind wordt gewonnen om te voorkomen dat de Ifterse Weerd na afloop nat blijft. Ook wint het consortium 600.000 ton extra grind met de aanleg van een nieuwe visvijver bij Ifteren. Van de opbrengst wordt onder meer tijdelijk drie kilometer extra kade aangelegd om te zorgen dat bewoners langs de Grensmaas na 2017 droge voeten houden. Zo kan het graafwerk nog enkele jaren doorgaan zonder de belofte van Maasbescherming te schenden.

In Visserweert en IJlkhoven gaat het werk volgens de oude planning door. Het graven in Trierfeld start niet in 2013 maar in 2015. Het totale werk aan de Grensmaas, inclusief natuurontwikkeling, is in 2024 klaar. Een jaar later dan oorspronkelijk de bedoeling.

Geld voor kades is binnen

Dat Limburg beschermd moest worden tegen een overstroming die gemiddeld eens in de 250 jaar voorkomt, was al in 1995 afgesproken. Maar hoe de aanleg van vooral kades gefinancierd moest worden, daar is menig gevecht over gevoerd. Vorig jaar sprak voorzitter Toine Gresel van het Waterschap Peel en Maasvallei nu in deze krant het vermoeden uit dat Den Haag Limburg opzettelijk liet stikken. Hoe meer Limburgs land overstroomt, hoe minder water in

de Randstad terecht komt, redeneerde hij. Het werd hem niet in dank afgenomen, erkende hij gisteren.

De strijd over de aanlegkosten is nu gestreden. De gezamenlijke Nederlandse waterschappen trekken de beurs om Limburg te helpen. In totaal is 170 miljoen euro nodig voor de bouw van kades in Midden- en Noord-Limburg. De helft van het bedrag wordt door de schappen opgebracht. De andere helft komt uit de begroting van staatssecretaris Joop Atsma.

Bij de bouw wordt ook alvast rekening gehouden met de voorspelling dat het weer in Nederland steeds extremer wordt. Ophogen in de toekomst moet mogelijk zijn, zonder dat meteen de hele fundering op de schop moet. Atsma zelf stelt echter dat die nieuwe maatregelen nog niet nodig zijn. „Die voorspellingen over de toename van de waterafvoer gaan wel van heel veel aannames uit”, stelt hij. Om daar aan toe te voegen dat de budgetten ook niet meer verhoogd worden. „Dit is de limiet.”

Januari 1926: Overstroming De Maas bereikt een maximum afvoer van 2959 kubieke meter per seconde bij Borgharen.	1975-1977: Commissie Rivierdijken bekijkt mogelijkheden voor dijkversterking in combinatie met natuurontwikkeling.	1992: Commissie Boertien maakt voorstel rivierdijkversterking in combinatie met natuurontwikkeling.	Dec 1993: Natte kerstdagen in Limburg de Maas heeft een afvoer van 3120 kubieke meter per seconde en overstroomt.	December 1994: De commissie Watersnood Maas, ook wel Boertien2-genoemd, adviseert over maatregelen: grindwinning combineren met natuurontwikkeling langs Zuid-Limburgs Grensmaas, verlagen zomerbed en zandwinning in Zandmaas tussen Roermond en Mook. Kades aanleggen waar andere maatregelen onvoldoende zijn.	Januari 1995: Opnieuw overstroomt de Maas. Afvoer 2870 kubieke meter per seconde.	Februari 1995: Het kabinet presenteert het Deltaplan Grote Rivieren. In 2015 moet de veiligheid langs de Zandmaas op peil zijn, in 2017 langs de Grensmaas. Afgraaf is dat 70 procent van de bevolking langs de Zandmaas in 2006 is beschermd door de bouw van kades in Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar. Er wordt meteen begonnen met de bouw van 145 kilometer noodkade die moet beschermen tegen overstromingen die gemiddeld eens in de vijftig jaar voor komen. De uiteindelijke bescherming moet 1.250 jaar worden. In dat geval stroomt er iedere seconde 3431 kubieke water door de Maas bij Borgharen.	1998: Het ontwerp-tracébesluit Zandmaas en Grensmaas wordt genomen. Totaal budget voor de beide projecten is 840 miljoen gulden, ofwel 381 miljoen euro. Vooral het Grensmaas-project moet zichzelf terugverdienen door de winning en verkoop van 53 miljoen ton grind.	December 2001: Het tracébesluit Zandmaas wordt genomen door de Tweede Kamer en de provincie Limburg stelt het Eindplan Grensmaas vast.	2003: Het ministerie van Landbouw maakt 35 miljoen euro vrij voor natuurontwikkeling langs de Zandmaas.	2005: Provincie, ministeries en het Consortium Grensmaas tekenen uitvoeringscontract. Het lukt niet om voor 2006 de beloofde 70 procent van de bevolking te beschermen. Het projectbureau krijgt twee jaar extra tijd. Voor 2008 moeten de kades klaar zijn.	December 2007: De kades die voor de jaarwisseling af moeten zijn, zijn dat niet. Vier van de geplande veertig kilometer kade liggen nog open. Voor die vier kilometer ligt een noodscenario klaar.	2008: Startsein voor werkzaamheden Grensmaas wordt gegeven.	Oktober 2009: Het Consortium Grensmaas, een samenwerkingsverband van grindbedrijven, aannemers en Natuurmonumenten, vraagt extra geld aan het Rijk. Door de economische crisis is de grindrijds gekelderd.	2010: De afgesproken einddata voor beide Maasprojecten blijken onhaalbaar. Provincie, waterschappen en ministerie spreken af dat de einddatum verschoven wordt naar 2020.	Januari 2011: Het kabinet gaat bezuinigen op de aanleg van natuur. Dit kan grote gevolgen hebben voor de plannen in Ooijen-Wanssum, waar een oude Maasarm heropend wordt om hoogwater op te kunnen vangen.	Mai 2011: Staatssecretaris Joop Atsma stelt in de Tweede Kamer dat er desnoeds maar meer grind gewonnen moet worden om de Grensmaas te financieren. Limburg reageert afwijzend. Kersvers gedeputeerde Patrick van der Broek vraagt een totaaloplossing voor de Limburgse Maasproblemen met duidelijke deadlines.	Oktober 2011: De aangekondigde maatregelen zijn onvoldoende om Limburg tegen een overstroming van eens in de 250 jaar te beschermen, stelt het ministerie in de twintigste voortgangsrapportage. Voortschrijdend inzicht volgens het ministerie.	November 2011: Staatssecretaris Joop Atsma van Infrastructuur en Milieu en gedeputeerde Patrick van der Broek presenteren hun 'totaaloplossing'.
---	--	---	---	---	---	---	---	--	---	--	--	---	--	---	--	--	--	--